

॥ ਅਧਿਆਇ-21 ॥

ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਐੱਚ. ਠਾਕੁਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤਰਾਵ ਪਾਟਣਕਰ ਅਤੇ ਪੰਡਰਪੁਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਹੇਮਾਂਡਪੰਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨਾਯਕ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਠਾਕੁਰ, ਬੀ.ਏ., ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤਰਾਵ ਪਾਟਣਕਰ ਪੁਨੇ ਨਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਪੰਡਰਪੁਰ ਦੇ ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹਨ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਚਰਣ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਾਠਕ ਜ਼ਰੂਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੇ।

ਇਹ ਸਧਾਰਣ ਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਾਸਤੇ ਹੇਮਾਂਡਪੰਤ ਆਪ ਆਪਣੀ ਘਟਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਬੰਬਈ ਦੇ ਉਪ-ਨਗਰ ਬਾਂਦਰਾ ਦੇ ਜੱਜ ਰਹੇ। ਪੀਰ ਮੌਲਾਨਾ ਨਾਂਅ ਦੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੰਤ ਵੀ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਅਨੇਕ ਹਿੰਦੂ, ਪਾਰਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਉਥੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਨੇ ਹੇਮਾਂਡਪੰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਵਕਤ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੱਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਬਦਕਿਸਮਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੇਵਲ ਉਹ ਹੀ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ

ਸੰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤੈਅ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਮ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੀ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਸਰਵ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇਕ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ:

ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ

ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਐੱਚ. ਠਾਕੁਰ, ਬੀ.ਏ. ਰੇਵਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੇਲਗਾਂਵ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਡਗਾਂਵ ਨਾਂਅ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ।

ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕਾਨੜੀ ਸੰਤ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਣ-ਵੰਦਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਲਦਾਸ ਦਾ 'ਵਿਚਾਰ ਸਾਗਰ' ਨਾਂਅ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ (ਜਿਹੜਾ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ) ਦਾ ਭਾਵਅਰਥ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵਿਦਿਆ ਹੋਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਅਧਿਅਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਾਉਗੇ ਤਾਂ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਹੜਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇਗਾ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਜ਼ੂਨਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਨਾਣੇਘਾਟ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਘਾਟ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੋਟੇ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਘਾਟ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਦੇਹ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਲਿਆਣ ਵਿਚ ਇਕ ਉੱਚੀ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਚਾਂਦੋਰਕਰ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਹੋਈ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਹੀ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਸ਼ਿਰਡੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਠਾਣੇ ਦੀ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਚੱਲੇ ਗਏ। ਠਾਣੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਅੱਗੇ ਪੈ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਹੋਇਆ। ਫੇਰ ਉਹ ਸ਼ਿਰਡੀ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਮਿਲ ਗਏ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਣ-ਕਮਲਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਲੂੰ-ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੀ ਧਾਰ ਵਗਣ ਲੱਗੀ। ਜਾਣੀਜਾਣ ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਥਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਏਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਕਾਨੜੀ ਸੰਤ ਅਪਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਾਣੇਘਾਟ 'ਤੇ ਝੋਟੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਸੀ। ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤੈਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਰਾਹ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੜੀ ਸੰਤ ਦੇ ਵਚਨ ਯਾਦ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਚਰਣਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ, “ਪ੍ਰਭੂ! ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨਾਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਣ-ਕਮਲਾਂ ਦੀ ਠੰਡੀ ਛਾਂ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿਉ।” ਤਾਂ

ਬਾਬਾ ਬੋਲੇ, “ਜੋ ਕੁਝ ਅਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਚਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਰਥ ਬੈਠਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਚਰਣ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਆਉ, ਵਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਤਮਾਨੁਭੂਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤਕ ਸਿਰਫ਼ ‘ਵਿਚਾਰ ਸਾਗਰ’ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਢੰਗ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਦੂਸਰੀ ਕਥਾ ਵੀ ਇਸ ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤਰਾਵ ਪਾਟਣਕਰ

ਪੂਨਾ ਦੇ ਇਕ ਸੱਜਣ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤਰਾਵ ਪਾਟਣਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆ ਕੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸੀਤਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਚਰਣ ਛੂਹੇ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬੋਲੇ, “ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵੇਦ, ਵੇਦਾਂਤ ਅਤੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਾਣ ਵੀ ਸਰਵਣ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਪਾਠ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਨਿਰਾ ਅਗਿਆਨੀ ਭਗਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਭਰਪੂਰ ਵਚਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਹੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਇਥੇ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਉ।” ਉਦੋਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ:

ਘੋੜੀ ਦੀ ਲਿੱਦ ਦੇ ਨੌ ਗੋਲੇ (ਨਵਵਿਧਾ ਭਗਤੀ)

“ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਸੌਦਾਗਰ ਇਥੇ ਆਇਆ। ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਇਕ ਘੋੜੀ ਨੇ ਲਿੱਦ ਕੀਤੀ। ਖੋਜੀ ਸੌਦਾਗਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੋਤੀ ਦਾ ਇਕ ਪੱਲਾ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲਿੱਦ ਦੇ ਨੌ ਗੋਲੇ ਰੱਖ ਲਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ।” ਸ੍ਰੀ ਪਾਟਣਕਰ ਇਸ ਕਥਾ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਅਰਥ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਦਾਮੋਦਰ ਉਪ-ਨਾਮ ਦਾਦਾ ਕੇਲਕਰ ਨੂੰ ਅਰਥ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ “ਬਾਬਾ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?” ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਜੋ ਕੁਝ ਬਾਬਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਹਾਂ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਘੋੜੀ ਹੈ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤੇ ਨੌ ਇਕੱਠੇ

ਕੀਤੇ ਗੋਲੇ ਹਨ ਨਵਵਿਧਾ ਭਗਤੀ, ਜਿਵੇਂ 1) ਸਰਵਣ, 2) ਕੀਰਤਨ 3) ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ, 4) ਪਾਦਸੇਵਨ, 5) ਪੂਜਾ, 6) ਉਸਤਤਿ, 7) ਸੇਵਾ, 8) ਸਖਾ ਅਤੇ 9) ਆਤਮ-ਨਿਵੇਦਨ। ਇਹ ਭਗਤੀ ਦੇ ਨੌਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਇਕ ਨੂੰ ਵੀ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਭਗਤ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਜਪ, ਤਪ, ਯੋਗ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਭਗਤੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਰਥਕ ਹੀ ਹਨ। ਵੇਦ ਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਭਗਤੀਭਾਵ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਨਿਹਫਲ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਪੂਰਨ ਭਗਤੀ ਦੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸੌਦਾਗਰ ਵਰਗਾ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਤੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਨੌਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਉਦੋਂ ਕਿਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਪਾਟਣਕਰ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਨ ਗਏ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲਿੱਦ ਦੇ ਨੌਂ ਗੋਲੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ?” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਬੇਆਸਰਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਬਾਬਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਕੇ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ”, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਪਾਟਣਕਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਰਿਹਾ।

ਪੰਡਰਪੁਰ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਖੋਟ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰਾਹ ਉੱਪਰ ਪਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਾਬਾ ਦੀ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗਿਆਤਾ ਦੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਥਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੰਡਰਪੁਰ ਤੋਂ ਇਕ ਵਕੀਲ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਭੇਟ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣਨ ਲੱਗੇ। ਬਾਬਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ “ਲੋਕ ਕਿੰਨੇ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਚਰਣਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦੇ ਅਤੇ ਦਕਸ਼ਿਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿੰਨੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਨਾ?” ਇਹ ਪੱਗੜੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਬੈਠੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣੀ ਪਈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਅਰਥ ਸਮਝ ਗਏ, ਫੇਰ ਵੀ ਉਹ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਵਾੜੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਾਕਾਸਾਹਿਬ ਦਿਕਸ਼ਿਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨੇ ਜੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਹੀ ਵੱਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਉਪ-ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਨੁਲਕਰ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਡਰਪੁਰ ਤੋਂ ਸ਼ਿਰਡੀ ਆਏ ਤਾਂ ਬਾਰ ਰੂਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਗੱਲਬਾਤ

ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਰੋਗ ਨਾਲ ਉਹ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਬਿਮਾਰ ਹਨ, ਕੀ ਬਿਨਾਂ ਦਵਾਈ ਖਾਧਿਆਂ ਕੇਵਲ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ? ਅਤੇ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਨੂਲਕਰ ਵਰਗੇ ਇਕ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਹੈ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਨੂਲਕਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਇਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉਸ ਖ਼ਰਾਬ ਆਚਰਣ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਉਪਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਿਰਡੀ ਅਤੇ ਪੰਡਰਪੁਰ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 300 ਮੀਲ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਬਾਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਿਆ ਕਿ ਬਾਰੂਮ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਦੀਆਂ, ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਰੋੜਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੂੜ ਗੱਲ ਜਾਣ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਲੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨੇੜੇ ਜਾਂ ਦੂਰ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਿਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਰੋਸ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਓੜਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ ਕਿ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਇਹ ਕਥਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਭੁੱਤ ਲੀਲਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੀ ਪਾ ਸਕਿਆ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਵੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਹੀ ਹੈ) ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂਪ ਹਨ।

